מדיה דיגיטאליים-יחידת בחירה

מדיה חדשים: הזדמנויות ואתגרים

האינטרנט, הטלפון החכם והרשתות החברתיות, נתפסים כמהפכה נוספת בהיסטוריה טכנולוגית מלאת תהפוכות וחידושים. יחידה זו עוסקת במאפייניהם של המדיה החדשים ובתפיסות המלוות את מה שנתפס על ידי חלק מהחוקרים כמהפכה דיגיטלית: 'התפיסה האוטופית' ו'התפיסה הדיסטופית'. התפיסה האוטופית מצביעה בין היתר על העצמת הפרט וערכי ה'חופש' הקיימים ברשת, כפי שניתן לראות למשל במאפיין הדמוקרטי והמבוזר של האינטרנט והרשתות החברתיות. ברוח זו יש התופסים את מרחב הרשת כהזדמנות ליצירת 'מרחב ציבורי חדש' במובנו ההברמאסי (2001), כלומר ספרה המאפשרת שיג ושיח בין האזרחים, תוך יצירת אקלים תקשורתי בו לכל משתמש ישנה נגישות מכסימלית לידע ואפשרות זמינה לגבש ולהפיץ את עמדותיו. לעומת זאת, המבט הדיסטופי המתמקד בתיאור קודר של מציאות עתידית שלילית ומאיימת, מסתייע בתופעות רווחות כגון השיח שאת חלקו ניתן לאפיין כרדוד, הקיים בפועל במרחבי הרשת ("שיח הטוקבקטיסטים") וכן ב'סכנות הרשת' הנובעות בין היתר מהאינטראקציה האנונימית ומהתיווך הטכנולוגי המאפשר משחקי זהויות מסוכנים, ניצול ופשיעה תחת מעטה אנונימיות.

תפיסות אלו, שהן לעיתים קוטביות, עולות בסוגיות ובדיונים רבים הקשורים להיבטים מגוונים במרחבי הרשת. כך למשל, הפרק ביחידה העוסק במהפכת הנגישות למידע באינטרנט ובמרכזיותם של מנועי החיפוש - מעלה גם הוא קונפליקט דומה—בין הפונקציות החיוביות והדיספונקציות של מנועי החיפוש. מחד גיסא, האינטרנט מנגיש למשתמשים מידע כמותי ואיכותי באופן שאך לפני כמה שנים לא ניתן היה לחלום עליו. אולם מאידך גיסא, התלות במנועי החיפוש מאפשרת יצירת הטיות פוליטיות, כלכליות, תרבותיות וחברתיות מורכבות.

נושא נוסף בו עוסקת היחידה הוא החוויה האינטראקטיבית ברשת. העוצמה החברתית של האינטרנט, שמגיעה לשיאה בתופעת הרשתות החברתיות, מתבטאת בקשרים החברתיים המסועפים של המשתמשים, בקלות ההפצה ובחשיפה למסרים רבים ומגוונים. מאפיין זה מעצים את כוח המשתמשים, מאפשר גיוס המונים ומחולל תופעות כגון מחאות רשת (כגון 'האביב הערבי' ו'מחאת הקוטג'), גיוס כספים למיזמים עסקיים, גיוס מתנדבים לעמותות, חשיפת עוולות של תאגידים ושל נבחרי ציבור וכדומה. מצד שני, הפצת המידע גוררת בעקבותיה תופעות הנחשבות שליליות כגון הפצה של שמועות בזמן מלחמה, תופעת ה'שיימינג' ועוד. יתרה מכך, יש הרואים ברשתות החברתיות שלב חדש בניצול הקהל: הקהל ברשתות החברתיות אחראי על ייצור התכנים ועל הפצתם לכמה שיותר אנשים, בעוד בעלי הפלטפורמה קוטפים את הרווחים מעבודת המשתמשים. בפרק זה הלומדים ידונו גם בהשפעתו של התיווך הטכנולוגי עצמו, ובאופן בו הודעות הטקסט, הס.מ.ס והווטסאפ מעצבים את מערכות היחסים הבינאישיים, המשפחתיים והחברתיים של המשתמשים.

בעידן הרשת – ובייחוד בהקשר הסלולר, כמעט כל שימוש בשירותים אינטרנטיים ובאפליקציות שונות כרוך בוויתור מסוים על פרטיותם של המשתמשים. בחלק הבא של היחידה יושם דגש בסוגית הפרטיות על האופן בו חברות מסחריות, גופים ממשלתיים ומשתמשים אחרים מנצלים את משאבי הרשת כדי לאסוף מידע רב על המשתמשים, כגון מידע אישי, ניטור, מיקום ותנועה ועוד. לכך נוספת המגמה החדשה של

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים

חיבור כל המכשירים הדיגיטליים בסביבה היומיומית לרשת אחת גדולה, תופעה הנקראת "האינטרנט של הדברים"[4] אשר מהווה גם היא צעד נוסף בחשיפת היומיום שלנו בפני המרחב הדיגיטלי. ביחידה זו הלומדים יתמודדו עם דילמת הפרטיות במרחב התקשורת החדש.

בסיכום ליחידת 'מדיה חדשים' ידונו הלומדים בסוגית "אלימות בתקשורת" והשפעותיה על החברה, תוך השוואה בין השפעותיהם של אמצעי תקשורת ישנים (בעיקר טלוויזיה וקולנוע) לעומת אמצעי התקשורת החדשים (באינטרנט וברשתות החברתיות). התיאוריות הקלאסיות – כגון מודל 'גירוי-תגובה' ותיאורית הטיפוח, התייחסו לאופן בו צריכה-פאסיבית של תכני מדיה משפיעה על התנהגותו ותפיסתו של הצרכן בעולם 'האמיתי'. יחידה זו מהווה לכן גם הזדמנות לחשיבה ביקורתית על אודות תפקידיה של האלימות בחברה, בתרבות, ובאמנות כמשאב לדיון בצדק חברתי, מוסר וכבוד האדם. בעידן המדיה החדשים אנו פוגשים תופעות רבות של אלימות המתקיימות ברשת עצמה: בריונות רשת, קבוצות שנאה, טרולינג, ביוש (שיימינג), סקסטינג וכדומה. סוגיה זו מבטאת גם היא את אחד מהמאפיינים המרכזיים של המדיה החדשים – הפיכתם של המשתמשים (החל מגיל צעיר מאד!) לצרכנים אקטיביים בעל מעורבות רבה לא רק בבחירת התוכן ובהתקבלותו, אלא גם בייצור התוכן. שינוי זה גורר בעקבותיו אתגרים מורכבים, וכן מחייב את המשתמשים לאחריות חברתית ולהקפדה על אתיקה אישית במרחב המקוון.

בהוראת יחידה זו חשוב לבסס את הדיונים גם על הידע שנלמד ביחידות הקודמות, תוך כדי שימוש מושכל במושגים שנלמדו, וטיפוח המיומנויות שנרכשו

מטרות

הלומדים:

[4] לתיאור המושג והתופעה ראו: סו הלפרן, "חייבים לדבר על הדברים", *אלכסון*.

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים

1.יכירו את מאפיינים של אמצעי התקשורת החדשים לעומת אמצעי התקשורת המסורתיים

2. יכירו ויבינו את התפיסה האוטופית והדיסטופית של התפתחות אמצעי התקשורת החדשים וכן את הפערים הדיגיטאליים

3. יזהו וינתחו את הקונפליקט בין הפונקציות החיוביות והדיס פונקציות של מנועי החיפוש ברשת יבחנו את הפוטנציאל הדמוקרטי ותפקודה של הרשת החברתית כ"מרחב הציבורי החדש" בהקשרים חברתיים ופוליטיים

4. יבינו את השינוי שעברה החברה מצרכנים ליצרני תקשורת

5. ינתחו את היתרונות והחסרונות של הרשתות החברתיות והשפעתם על מערכות היחסיים הבין אישיים והחברתיים של המשתמשים

6. יטפחו מודעות לאתיקה ברשת תוך כדי שמירה על פרטיות, מוסר וכבוד האדם, צדק חברתי, מחויבות ואחריות לחברה.

7. ייצרו תוכן ויביעו את עמדתם באופן מושכל, ביקרתית ואקטיבי ברשתות החברתיות תוך אחריות חברתית והקפדה על אתיקה אישית במרחב המקוון

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מושגים	הצעות דידקטיות וסוגיות ערכיות	התנסות מעשיות דוגמאות לפעילויות מומלצות
מה חדש ב'מדיה חדשים'? [7]	- מה חדש ב'מדיה דיגיטאליים חדשים' בהשוואה לערוצי תקשורת ישנים? - משמעות ירידת מעמדם של 'שומרי הסף' המסורתיים (עורכים, עיתונאים, מו"לים)[5] - טשטוש הגבול בין תקשורת בין אישית לתקשורת המונים - תהליך "ההתלכדות": ההתכנסות של מדיה רבים לתוך מדיום אחד - תקשורת אינטראקטיבית ("הדדית") וטשטוש הגבול בין מוענים לנמענים ובין תוכן אישי לתוכן מוסדי - הניידות, משמעותו של השחרור ממגבלת החיבור למסוף תקשורת ("מסופיות"), ונשיאת ערוץ	• **מדיה ישנים ומדיה חדשים** • **התלכדות מדיה (Media Conversion)** • **שומרי סף** • **אינטראקטיביות** • **ניידות ומסופיות**	- כל קבוצה תכין **עבודת חקר** על אמצעי תקשורת חדש כגון ווטסאפ, סנפצ'ט, אינסטגרם, פייסבוק וכו' - הלומדים **יגדירו** מהן שאלות המחקר עליהן הם מבקשים להשיב בעבודה זו, יבצעו את עבודת החקר ויביאו את הממצאים **והמסקנות** בפני שאר הלומדים בדרכים שונות. ניתן לעשות זאת באמצעות לימוד עמיתים. - הלומדים **יתוודעו ויבחנו** את השימוש בהודעות טקסט אישיות וממוקדות לצורך הפצת מידע. לדוגמה במערכת בחירות התחולל מעבר משימוש ב"אמצעי תקשורת להמונים' לשימוש באמצעי תקשורת אישיים'. ניתן	**<u>תקשורת חזותית, רדיו ועיתונות</u>** ניתן להציג את עבודת החקר בהצעה הדידקטית הרלוונטית באמצעות סרט, אתר אינטרנט, כתבה בעיתון, ברדיו יצירת אתר כתתי מולטי מדיה בו יוצגו כל הפעילויות המתקיימות בכתה: בצילום, כתיבה, וידאו בלוג וכו' האתר יתעדכן ויהווה יומן רשת ללמידה

[5] דרור יובל (2009). *הבהלה לעכשיו*.

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מושגים	הצעות דידקטיות וסוגיות ערכיות	התנסות מעשיות דוגמאות לפעילויות מומלצות
	התקשורת על האנשים באופן תמידי[6]		**לצפות ולדון** בכתבה של עמית סגל לגבי השימוש המקיף שמפלגת הליכוד עשו בהודעות טקסט תוך פילוח אישי של המשתמשים. - התלמידים **יערכו סקירה** של כל טכנולוגיות התקשורת (ואפשר גם טכנולוגיות אחרות) ש"התלכדו" לתוך הטלפון הנייד. ניתן להציג זאת באמצעות מצגת שיתופית.	
אוטופיה ודיסטופיה	- תופעת "פאניקת מדיה" / פאניקה מוסרית (Moral panic) המלווה כל התפתחות טכנולוגית בתחום התקשורת[9]	• **אוטופיה / דיסטופיה** • **פאניקה מוסרית** • **סכנות הרשת**	- הלומדים **יתוודעו ויבחנו** את הסכנות ברשת שהובילו לתוצאות קשות, כגון: **- צפייה ודיון** כתבה על רצח	יצירת זהות ברשת – אווטר דיבייט (שִׂיג וָשִׂיחַ),

[7] מקווייל דניס (2014). *מבוא לתקשורת המונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה (פרק 6: מדיה חדשים – תאוריה חדשה?).

[6] בלונדהיים, מ' ושיפמן, ל' (2003). מהדינוזאור לעכבר: האבולוציה של טכנולוגיות תקשורת. *פתו"ח, 5*, 22-63.
[9] למיש דפנה, ריב"ק רבקי ורותם אלוני (2009). *מפאניקה מוסרית להורות אחראית: ילדים ישראלים גולשים באינטרנט. מגמות, מ"ו* (102): 137–163.

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מושגים	הצעות דידקטיות וסוגיות ערכיות	התנסות מעשיות דוגמאות לפעילויות מומלצות
טכנולוגית	- שיח סכנות הרשת[10], התמכרות לרשת ולסלולר - עתידנות טכנולוגית: משמעות והשפעות - המרחב הציבורי החדש לעומת מרחב ציבורי "ישן"[11] - הרשתות החברתיות הנגישות לכל אדם, ככלי לדמוקרטיזציה והשפעה לשינוי חברתי	• **"מרחב ציבורי" קלאסי** • **"מרחב ציבורי חדש"** • **שיח טוקבקטיסטים** • **נטיקה (אתיקה ברשת)**	**אופיר רחום** שניהל קשר ב-icq עם בחורה שהתבררה כמחבלת פלסטינית - **צפייה ודיון** בקטעים מתוך "תחקיר ילדות בסכנה" של דב גילהר העוסק בתופעת הפדופיליה ברשת[8] **- סוגיה ערכית:** **מחויבות ואחריות** **דיון** על הסכנות ברשת תוך כדי שמירה על כבוד האדם מתוך מחויבות ואחריות - **שיח** על המקום המשמעותי של אמצעי התקשורת	משפט דילמה: אתרי סנאפצ'אט, בלינדספוט

[8] מדובר בסדרת כתבות תחקיר קשות, שעוררו דיונים אתיים ומשפטיים מורכבים. ניתן למצוא על כך חומר רב ברשת, ולדון גם בהיבטים נוספים של תחקיר זה בכיתה, כגון סוגית הפרטיות, חשיפת תמונותיהם של חשודים, עיתונות חוקרת, סכנות הרשת ועוד.

[10] הכט יעקב (2007). *סיכון ופאניקה ערכית ברשת*.

[11] הכט יעקב (2011). המרחב הציבורי המקוון והפוליטיקה האלטרנטיבית. איגוד האינטרנט הישראלי.
מקווייל דניס (2014). *מבוא לתקשורת המונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. (עמ' 2014)

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	משגים	הצעות דידקטיות וסוגיות ערכיות	התנסות מעשיות דוגמאות לפעילויות מומלצות
			החדשים בחיי היומיום של התלמידים. - **חקר** הרשתות החברתיות ככלי לשינוי חברתי (מחאת קוטג...) **עמ"ר:** הלומדים יזהו בעיות וישתמשו ברשתות החברתיות כדי להביא את הבעיה למודעות הציבורית ולהשפיע ולשנות חברתית בחיי היומיום שלהם - '**ניסוי**' באמצעות התנתקות ליומיים רצופים מטלפונים ניידים, כולל כתיבת יומנים אישיים על חווית הניתוק והצגתה בכיתה. כסיכום לניסוי ניתן **לצפות ולדון** תחקיר של דנה וייס ("מנותקים") שעוסק בשאלת ההתמכרות לטלפונים	

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מושגים	הצעות דידקטיות וסוגיות ערכיות	התנסות מעשיות דוגמאות לפעילויות מומלצות
			חכמים. - התלמידים **ידונו ביתרונות ובחסרונות** של מקומם של אמצעי התקשורת החדשים בחייהם. אפשר לנתח את מאמרו של תמיר ליאון, ולדון אודות מסקנותיו הפסימיות. - ניתן להציג את העוצמה של 'מהפיכת הרשת' וחשיבותה לדוגמה: עבור אלה הסובלים מקשיים רגשיים וחברתיים, ראו עבודתה של בוניאל ניסים.	
"אוקיינוס המידע" ומנועי החיפוש ברשת	- מהפיכת המידע בעידן האינטרנט - תפקידם ומרכזיותם של מנועי החיפוש - מהו אלגוריתם חיפוש, וכיצד נוצרות הטיות פוליטיות, חברתיות ותרבותיות במנועי חיפוש[12]	• **מנוע חיפוש** • **אלגוריתם חיפוש** • **הטיות במנועי חיפוש**	- הלומדים יעמדו על ההטיות במונעי החיפוש. - הלומדים **יחפשו** במחשב האישי שלהם את אותן מילות החיפוש ב'גוגל', **ויבחנו** את סדר התשובות. **הלומדים**	

[12] פישר ערן (2011). *קפיטליזם בעידן התקשורת הדיגיטלית: הכלכלה החדשה ושיח הטכנולוגיה*, תל אביב: רסלינג.

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מושגים	הצעות דידקטיות וסוגיות ערכיות	התנסות מעשיות דוגמאות לפעילויות מומלצות
	- התאמה אישית של תוצאות והשלכותיהן		**יעמדו על השוני בממצאים ויסיקו מסקנות** לגבי ההטיות במנועי החיפוש.	
אינטראקטיביות וחברתיות ברשת	- הרשתות החברתיות ומהפיכת הפצת המידע - תופעות 'חכמת ההמונים' ו'גיוס המונים' כמבטאות את העוצמה הרשתית של האינטרנט - השימוש ברשת לצורך תמיכה רגשית וחברתית: קבוצות תמיכה בפייסבוק, פורומים אינטרנטיים של סיוע נפשי, אתרים המציעים ייעוץ פסיכולוגי ברשת וכו'[13] -	• **אנונימיות** • **אי נראות** • **חכמת המונים**	- הלומדים יתבקשו **להגדיר את התופעות** החיוביות והשליליות המוצאות את ביטויין בשימוש שעושים בני נוער ברשתות החברתיות. ניתן לעשות זאת למשל באמצעות **צפייה ודיון** בסרט מנותקים, סרט קולנוע מ2012 אלכס רובין - מנותקים (Disconnected). - הלומדים **יאתרו** סוגים שונים של "פורום תמיכה" בנושא מסוים ברשת (למשל: חולי סרטן, הומואים ולסביות, פגועי נפש, לקויי דיבור וכו') **ויציגו אותו בכיתה, תוך**	

הרצאה ביו-טיוב: עבודת הקהל בעידן האינטרנט

[13] ישנם מאמרים רבים בנושא, כגון: מרציאנו, א' (2009). תפקיד הפורומים הווירטואליים בהתמודדותם של נערים הומואים עם תהליך היציאה מהארון. **מסגרות מדיה, 4**, 1-28. או מאמר נוסף העוסק בפורום תמיכה ללקויי דיבור: רוזנברג, ח' וכהן, א' (2012). נוח לי לשוחח אתכם חרישית: דפוסי שימוש והימנעות של מגמגמים בטכנולוגיות מדיה חדשה. **מסגרות מדיה, 9**, 67-29.

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מושגים	הצעות דידקטיות וסוגיות ערכיות	התנסות מעשיות דוגמאות לפעילויות מומלצות
			הדגשת המאפיינים של המדיה החדשים הקשורים לפורום זה (אנונימיות, אינטראקטיביות וכו').	
אינטראקטיביות וחברתיות ברשת (המשך)	- הגורמים וההשלכות לתופעות השליליות של האינטראקטיביות ברשת: הפצת שמועות, פרסום שמות הרוגים וכו' - תופעת הביוש (שיימינג) צדדיה החיוביים והשליליים[14] - השפעת התיווך הטכנולוגי על מערכות היחסים הבינאישיים, החברתיות והמשפחתיות - היחסים בין זהות מקוונת ושאינה מקוונת והצגה עצמית באינטרנט וברשתות החברתיות[15]	• **גיוס המונים** • **תמיכה ברשת** • **ביוש (שיימינג)**	- - הלומדים **יאתרו וינתחו** מקרים ברשת שיש בהן תוצאות פגיעה בפרט ובקבוצה, כגון באמצעות צפייה וניתוח קמפיין "די לשמועות של דובר צהל" - - **צפייה ודיון** בסרט "Her" המתאר מערכת יחסים 'עתידנית' בין גבר לבין אישה וירטואלית	**תקשורת חזותית, רדיו ועיתונות** - - הלומדים **יחקרו ויתעדו** את מקומם של אמצעי התקשורת החדשים בתקשורת המשפחתית: להציע לתלמידים לנהל במשפחה **ניסוי** של 'שבוע בלי ווטסאפ' משפחתי' ולאחר מכן **לראיין** את המשתתפים סביב השאלה כיצד השתנה הקשר בין בני המשפחה במהלך שבוע זה. לחילופין: לראיין משפחות שלא משתמשות בווטצאפ. להציג בכיתה ממצאי ראיונות אלה.
סוגיית הפרטיות	- העצמת בעיית השמירה על הפרטיות בעידן המדיה החדשים בנוגע לאיסוף מידע ולשימוש במידע[16]	• **הזכות לפרטיות** • **הזכות לנשיה ("הזכות**	**דיון בסוגיה ערכית:** **צנעת הפרט**	יצירת תוצר מיומן הלמידה לדוגמה: משפט, דיבייט, דילמה אזרחית, שיתוף פעולה עם אזרחות

[14] דוגמה להתייחסות על תופעת השיימינג מהזוית של אתיקה יהודית: הרב יובל שרלו (וכאן בגרסה ארוכה יותר)
[15] רביב, א' (2004). שדות הציד הווירטואליים. *פנים, 30*, 55-62.
[16] הכט יעקב (2014). *הפרטיות ברשת כמושג אמורפי*; שוורץ-אלטשולר, תהילה (2012). *פרטיות בעידן של שינוי*. המכון הישראלי לדמוקרטיה. (פרק ההקדמה).

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מושגים	הצעות דידקטיות וסוגיות ערכיות	התנסות מעשיות דוגמאות לפעילויות מומלצות
	- איסוף מידע, big Data וחדירה לפרטיות על ידי ממשלות, תאגידים ומשתמשים פרטיים – האם אכן יש איסוף מידע, ומהן ההשלכות של זה? - פרטיות וטלפונים סלולריים: מעקב וניטור - הקונפליקט בין הזכות לפרטיות - רצון של אנשים לחשוף מידע אישי והאפשרות להפיק תועלת מסחרית ממידע אישי - ברשת מול הרצון לחשיפת המידע - מהו "אינטרנט של הדברים" וכיצד תופעות כגון 'הבית הדיגיטלי' מאיימות על פרטיות המשתמשים? - הזיהוי הביומטרי, המאגר הביומטרי, והשיקולים בעד ונגד השימוש בו - אפליקצית 'סנאפצ'אט' והתפוגגות-המידע כריאקציה לאיום הפרטיות	**להישכח")** • **המאגר הביומטרי** • **אינטרנט של הדברים**	כיצד ניתן לשמור על הפרטיות בעידן של רשתות חברתיות? - הלומדים **ידונו** בשאלות חברתיות הנוגעות לחשיפת פרטיות באמצעי תקשורת שונים בזירה הציבורית. למשל: - **דיבייט** בנושא הצבת מצלמות בבתי הספר - עדויות בבתי משפט באמצעות תיעוד של מצלמות רחוב - העלאת תמונות בפייסבוק של משתתפים במסיבה פרטית. ניתן לדון בסוגיות באמצעות דיבייט כיתתי. **- שאלת עמ"ר** - הלומדים יכינו "עשרת דברות" או "כללי יסוד" לגבי חשיפת פרטים אישיים לגבי עצמם וחשיפת פרטים אישיים לגבי אחרים, כולל	ומטלת ביצוע

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מושגים	הצעות דידקטיות וסוגיות ערכיות	התנסות מעשיות דוגמאות לפעילויות מומלצות
			תמונות, סרטוני ווידיאו עוד. הם יצטרכו לעבוד בקבוצות ולהשוות את הכללים שכל קבוצה החליטה לגביהם. - הלומדים **יצפו וינתחו** סרטים העוסקים בחושפי שחיתויות ומאגרי מידע מסווגים. - **צפייה ודיון** בסרט לדוגמה על אדוארד סנודן ("האזרח מספר ארבע") שחשף את המעקבים של המודיעין האמריקאי והבריטי, או בסרט בסרט על ג'וליאן אסאנג' ("הרשות החמישית").	
מדיה ואלימות	- ההשפעה של צפייה בתכנים אלימים על התנהגותם של ילדים ובני נוער[18] - התנהגות אלימה ברחבי האינטרנט וברשתות החברתיות - ההבדל בין ההשפעה הפאסיבית (של המדיה הישנים) לשותפות האקטיבית במדיה החדשים[19]	• **גירוי-תגובה** • **תיאורית הטיפוח ותיאוריית החיקוי** • **בריונות רשת (סייברבולינג), חרמות-רשת,**	- **שאלת עמ"ר** : - הלומדים יספרו סיפורים אישיים על אירועים אלימים אליהם נחשפו, שהתקיימו במרחב של ערוצי התקשורת והאפליקציות החדשות. - הלומדים **ינתחו** אירועים אלה **ויציעו פתרונות** למניעת	**<u>תקשורת חזותית, רדיו ועיתונות</u>** : הלומדים יצרו סרט, תכנית רדיו, כתבה פרסומת או קליפ בנושא מניעת אלימות ברשת[17]

[17] לדוגמה : קמפיין ביי"ס הדמוקרטי בהוד השרון : בריונות ברשת.
[18] למיש דפנה (2006), *לגדול עם הטלויזיה*. רעננה : האוניברסיטה הפתוחה.
[19] בוכניק דן ודשן מור (2002). *התנהגויות לא מוסריות של בני נוער באינטרנט*.

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים

נושאי לימוד	סוגיות ומוקדי הוראה	מושגים	הצעות דידקטיות וסוגיות ערכיות	התנסות מעשיות דוגמאות לפעילויות מומלצות
		סקסטינג, טרולינג, פיגועי-רשת	התופעות - הלומדים **יאתרו** סוגים שונים של קמפיינים חברתיים העוסקים בביטחון ומניעת אלימות ברשת - לדוגמה: הקמפיין החברתי ("דור תסגור") נגד הפצת אפליקצית "בליינדספוט" בישראל (קמפיין שהחל ברשת) **סוגיה ערכית:** **אתיקה ברשת** הלומדים ינסחו נייר עמדה משותף בנושא כללי האתיקה ברשת תוך כדי חשיבה על הערכים הקשורים למוסר וכבוד האדם	

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים

רשימה ביבליוגרפית להעשרה

1. אדרת, א' (2004). האינטרנט יודע גם להרוג. *פנים, 30*. זמין ב: https://www.itu.org.il/?CategoryID=579&ArticleID=2053
2. בן זאב, א' (2004). *אהבה ברשת האינטרנט: המרחב הרומנטי החדש*. אור יהודה: כינרת זמורה-ביתן, דביר.
3. בן רפאל, א. (2006). קווים לדמותו של נוער המסכים. *פנים, 37*. קישור
4. ברק, ע. (2000). האינטרנט והתאבדויות: ביטוי נוסף לשתי הפנים של האינטרנט. *הייעוץ החינוכי, ט'*, 111-128.
5. דרור, י' (2011). *עיתונות מקוונת*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה (פרק ראשון).
6. האברמס, י' (2001). המרחב הציבורי. בתוך ד' כספי (עורך). *תמונות בראש: דעת קהל ודמוקרטיה* (עמ' 57-62). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
7. הכט, י' (2012). *תרבות דיגיטלית: הפרדוקס של הנעורים הדיגיטליים*. זמין ב: https://www.isoc.org.il/magazine/magazine12_6.html
8. לב און, א' (2015). *ניו מדיה ואקטיביזם: המחאה החברתית 2011 כמקרה בוחן*. זמין ב: http://www.isoc.org.il/magazine/magazine15_2.html
9. למיש, ד', ריבק, ר' ואלוני, ר' (2009). ילדים ישראלים גולשים באינטרנט: מפאניקה מוסרית להורות אחראית. *מגמות, 46*, 137-163.
10. מקווייל ד' (2014). *מבוא לתקשורת המונים*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה (פרק 6: מדיה חדשים – תאוריה חדשה?).
11. סופר, א' (2011). *תקשורת המונים בישראל*. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה (פרק רביעי).
12. עשת-אלקלעי, י' (2004). *אוריינות דיגיטאלית: מסגרת מושגית עבור מיומנויות חשיבה בעידן הדיגיטאלי*. זמין ב: https://www.isoc.org.il/magazine/magazine4_6.html

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים

.13

14. פישר, ע' (2011). *קפיטליזם בעידן התקשורת הדיגיטלית*. תל אביב: רסלינג

15. רביב, א' (2004). שדות הציד הווירטואליים. *פנים, 30*, 55-62.

הערה:בתכנית יש קישורים לאתרים שונים, הקישורים הם לשימוש אישי ולצפייה בלבד ואסור להעתיק, האחריות היא על המשתמש לבדוק את תנאי השימוש הנוספים